

Nr 59

LANDSKAPSLAG

om ändring av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland
av barnskyddslagen

Föredragen för Republikens President den 27 januari 2017

Utfärdad i Mariehamn den 14 juni 2017

I enlighet med lagtingets beslut¹
upphävs 1 § 3 mom. samt 5 § 2, 16-17, 17a, 21 och 22 punkterna landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen, av dessa lagrum 5 § 2 punkten sådan den lyder i landskapslagen 2011/88, 5 § 17a punkten sådan den lyder i landskapslagen 2013/119, 5 § 22 punkten sådan den lyder i landskapslagen 2015/21 och 1 § 3 mom. sådant det lyder i 2015/42,

ändras 5 § 1, 4-5, 13-15 och 23 punkterna, av dessa punkter 1 punkten sådan den lyder i landskapslagen 2011/88 samt 4 och 5 punkterna sådana de lyder i landskapslagen 2013/119,

fogas till lagen nya 4a-4n §§ och till 5 § en ny 12 punkt, i stället för den 12 punkt som upphävts genom landskapslagen 2013/119, som följer:

4a §

Ersättande bestämmelser i denna lag

I barnskyddslagens 1 kap. om allmänna bestämmelser ska 3 och 3 a §§ inte tillämpas. I stället tillämpas 4b § om barnskydd och 4c § om förebyggande barnskydd i denna lag.

I barnskyddslagens 5 kap. om inledande av en klientrelation inom barnskyddet ska 25 a-25 b och 26-27 §§ inte tillämpas. I stället tillämpas 4h § om begäran om bedömning av barnskyddsbehovet, 4i § om registerföring, 4j § om inledande av ett barnskyddsärende och en klientrelation samt 4k § om utredning av behovet av barnskydd i denna lag.

I barnskyddslagens 7 kap. om öppenvården ska 34 och 36 §§ inte tillämpas. I stället tillämpas 4l § om skyldighet att vidta stödåtgärder inom öppenvården och 4m § om andra

stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård i denna lag.

I barnskyddslagens 10 kap. ska 56 § inte tillämpas. I stället tillämpas 4n § om ordnande av vård utom hemmet som familjevård i denna lag.

4b §

Barnskydd

Barnskyddet omfattar barn- och familjeinriktat barnskydd.

Det barn- och familjeinriktade barnskyddet innebär att behovet av barnskydd utreds, att klientplaner upprättas samt att stödåtgärder inom öppenvården tillhandahålls.

Till det barn- och familjeinriktade barnskyddet hör också brådskanande placering och omhändertagande av barn samt därtill ansluten vård utom hemmet och eftervård.

4c §

Förebyggande barnskydd

För att främja barns och unga personers välfärd tillhandahåller kommunen och landskapsmyndigheterna med ansvar för utbildning och hälsovård utöver barnskydd också i 4d-4g §§ avsett förebyggande barnskydd då barnet eller familjen inte är klient inom barnskyddet.

Genom det förebyggande barnskyddet främjas och tryggas barns uppväxt, utveckling och välfärd samt ges stöd i föräldraskapet. Det förebyggande barnskyddet omfattar sådant stöd och särskilt stöd som ges till exempel inom undervisning, ungdomsarbete och barnomsorg, rådgivning för gravida och barn under läropliktsåldern samt inom annan social- och hälsovård.

¹ LF nr 23/2015-2016

SMU bet. nr 1/2016-2017

Då barnet är klient inom barnskyddet, tillhandahålls sådant stöd som avses i 2 mom. som en del av öppenvården, vården utom hemmet eller eftervården.

4d §

Att ge akt på och främja barns och ungas välfärd

De kommunala myndigheterna och landskapsmyndigheterna med ansvar för utbildning och hälsovård ska i samarbete ge akt på och främja barns och unga personers välfärd samt avhjälpa och förebygga missförhållanden i barns och unga personers uppväxtförhållanden.

Det organ som ansvarar för socialvården ska förmedla information om barns och unga personers uppväxtförhållanden och sociala problem samt ge sakkunnighjälp till andra myndigheter och till kommunens invånare och i kommunen verksamma organisationer.

4e §

Utvecklande av service och stöd vid fostran

Myndigheterna ska, när de ordnar och utvecklar social- och hälsovården, barnomsorgen och undervisningsväsendet samt annan för barn, unga personer och barnfamiljer avsedd service, se till att föräldrarna, vårdnadshavarna och andra personer som svarar för barns vård och fostran därigenom får stöd i fostran av barn och att barns, unga personers och barnfamiljers behov av särskilt stöd därigenom klarläggs. Myndigheterna ska vid behov ordna verksamhet som stöder barn och unga personer i behov av särskilt stöd.

Då servicen ordnas och utvecklas bör särskild uppmärksamhet ägnas barns och unga personers behov och önskemål.

4f §

Stöd för skolgången

För att förebygga och övervinna sociala och psykiska svårigheter som hänför sig till skolgången och elevernas utveckling ska kommunen för eleverna inom den förundervisning som avses i barnomsorgslagen (2011:86) för landskapet Åland och den grundskoleundervisning som avses i grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland ordna skolpsykolog- och skolkuratorstjänster som ger adekvat stöd och handledning. Tjänsterna ska även främja ett bättre samarbete mellan hem och skola.

Huvudmannen för ett enskilt daghem enligt 28 § i barnomsorgslagen för landskapet Åland och huvudmannen för den ersättande skolan enligt 7 kap. i grundskolelagen för landskapet Åland svarar för att de tjänster som avses i 1 mom. ordnas för dess elever.

4g §

Beaktande av barn i service som riktar sig till vuxna

Barnets behov av vård och stöd ska utredas och barnet garanteras tillräcklig vård och tillräckligt stöd då barnets förälder, vårdnadshavare eller någon annan som svarar för barnets vård och fostran

1) får missbrukarvårds- eller mentalvårdstjänster eller andra socialvårds- eller hälso- och sjukvårdstjänster och hans eller hennes förmåga att under denna tid, eller innan behövlig vård fås, fullt ut svara för barnets vård och fostran anses försvagad,

2) är häktad eller

3) avtjänar ett fängelsestraff.

Vid behov ska erhållande av tillräcklig vård och tillräckligt stöd säkerställas genom ett möte med barnet.

Social- och hälsovårdsmyndigheterna ska vid behov ordna tjänster som är nödvändiga för att gravida kvinnor och deras ofödda barn ska ges särskilt skydd.

I 48 § i landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård föreskrivs särskilt om skyldigheten inom hälso- och sjukvården att i samarbete med kommunerna beakta barn i service som riktar sig till vuxna.

4h §

Begäran om bedömning av barnskyddsbehovet

Den anmälningsskyldighet som avses i barnskyddslagens 25 § kan utan hinder av sekretessbestämmelserna uppfyllas också genom att en begäran om bedömning av barnskyddsbehovet görs tillsammans med barnet eller barnets förälder, under förutsättning att

1) begäran görs utan dröjsmål och

2) den person som enligt barnskyddslagens 25 § 1 mom. är anmälningsskyldig uppger, i samband med begäran, vilka omständigheter som lett till att begäran görs.

4i §

Registerföring

Det organ som ansvarar för socialvården ska föra register över barnskyddsanmälningar och begäran om bedömning av barnskyddsbehovet som gjorts i stället för barnskyddsanmälningar, samt över deras innehåll.

4j §

Inledande av ett barnskyddsärende och en klientrelation

Ett barnskyddsärende inleds på ansökan eller när en socialarbetare eller någon annan anställd inom barnskyddet har tagit emot en begäran om bedömning av barnskyddsbehovet enligt 4h § i

denna lag eller en barnskyddsanmälan eller på något annat sätt fått kännedom om ett barn som eventuellt är i behov av barnskydd.

Efter att ett barnskyddsärende har inletts ska socialarbetaren eller någon annan anställd inom barnskyddet omedelbart bedöma barnets eventuella brådskande behov av barnskydd. Dessutom ska socialarbetaren senast den sjunde vardagen efter att ha mottagit anmälan eller motsvarande information avgöra om en utredning av barnskyddsbehovet enligt 4k § ska inledas med anledning av ärendet eller om ärendet uppenbart är av sådan art att det inte föranleder några åtgärder.

En klientrelation inom barnskyddet inleds när barnskyddsåtgärder vidtas i brådskande ordning eller ett beslut om utredning av barnskyddsbehovet fattas till följd av att ett sådant barnskyddsärende som avses ovan i 1 mom. har inletts. Socialarbetaren ska i de barnskyddshandlingar som berör barnet göra en anteckning om att en klientrelation inom barnskyddet har inletts samt omedelbart underrätta vårdnadshavaren och barnet om detta, dock med beaktande av vad som bestäms i 11 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården vilken är tillämplig genom landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

4k §

Utredning av behovet av barnskydd

Den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter ska göra en utredning om barnets situation. I utredningen bedöms barnets uppväxtförhållanden, vilka möjligheter vårdnadshavarna eller andra personer som svarar för barnets vård och fostran har att sörja för barnets vård och fostran, samt behovet av barnskyddsåtgärder. Utredningen görs i den omfattning som omständigheterna i det aktuella fallet förutsätter. För att göra utredningen kan socialarbetaren vid behov stå i kontakt med barnet närstående personer samt med olika samarbetspartners och experter enligt vad som föreskrivs i 16 och 17 §§ i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården vilken är tillämplig genom landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

Utredningen ska göras utan obefogat dröjsmål. Den ska färdigställas senast inom tre månader från att barnskyddsärendet anhängiggjordes. När utredningen färdigställts ska vårdnadshavaren och barnet underrättas om klientrelationen inom barnskyddet fortgår eller inte. Likaså ska de underrättas om att klientrelationen upphör, dock med beaktande av vad som föreskrivs i 11 § i lagen om klientens ställ-

ning och rättigheter inom socialvården vilken är tillämplig genom landskapslagen. Klientrelationen upphör ifall utredningen inte föranleder barnskyddsåtgärder.

4l §

Skyldighet att vidta stödåtgärder inom öppenvården

Det organ som ansvarar för socialvården ska utan dröjsmål vidta sådana stödåtgärder inom öppenvården som avses i barnskyddslagens 7 kap.

1) om uppväxtförhållandena äventyrar eller inte tryggar ett barns hälsa eller utveckling eller

2) om ett barn genom sitt beteende äventyrar sin hälsa eller utveckling.

Syftet med stödåtgärderna inom öppenvården är att främja och stödja ett barns positiva utveckling samt stödja och stärka förmågan och möjligheterna att fostra hos föräldrarna, vårdnadshavarna och personer som svarar för barnets vård och fostran.

Stödåtgärder inom öppenvården vidtas i mån av möjlighet i samarbete med barnet samt föräldrarna, vårdnadshavarna eller andra personer som svarar för barnets vård och fostran.

4m §

Andra stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård

Det organ som ansvarar för socialvården ska utöver den socialservice som nämns i 17 § 1 och 2 mom. i socialvårdslagen (FFS 710/1982) vilken är tillämplig genom landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, såsom hemservice samt utkomststöd och förebyggande utkomststöd enligt landskapslagen (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd och barnomsorg enligt barnomsorgslagen (2011:86) för landskapet Åland, med beaktande av den på barnets och familjens behov av stöd baserade klientplanen såsom stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård vid behov ordna

1) stöd för utredning av barnets och familjens problemsituation,

2) ekonomiskt eller annat stöd för barnet i skolgången, vid anskaffning av yrke och bostad, placering i arbete, fritidsintressen, upprätthållandet av nära mänskliga relationer och tillgodoseendet av andra personliga behov,

3) en stödperson eller stödfamilj,

4) vård- och terapier som stöder barnets rehabilitering,

5) familjearbete,

6) placering av hela familjen i familje- eller anstaltsvård enligt barnskyddslagens 37 §,

- 7) referensgruppsverksamhet,
- 8) semester- och rekreationsverksamhet samt
- 9) andra tjänster och stödåtgärder som stöder barnet och familjen.

Sådana socialvårdstjänster och sådan barnomsorg som är nödvändiga med tanke på barnets hälsa eller utveckling ska tillhandahållas i enlighet med den bedömning av behovet av dem som den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter har gjort i barnets eller föräldrarnas klientplan.

4n §

Ordnanande av vård utom hemmet som familjevård

På familjevård tillämpas vad som föreskrivs i 25-26 och 26 a §§ i socialvårdslagen (FFS 710/1982) vilken är tillämplig genom landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård samt i familjevårdarlagen (FFS 312/1992) vilken är tillämplig genom landskapslagen (2015:18) om tillämpning i landskapet Åland av familjevårdarlagen.

5 §

Särskilda avvikelser

Vid tillämpningen av barnskyddslagen ska även i denna paragraf angivna avvikelser iaktas i landskapet:

1) Hänvisningar i barnskyddslagen till socialvårdslagen ska inom landskapets lagstiftningsbehörighet avse motsvarande bestämmelser i socialvårdslagen (FFS 710/1982) vilka är tillämpliga genom landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

4) Hänvisningen i 13 § 2 mom. i barnskyddslagen till 46 a § 1 mom. i socialvårdslagen (FFS 1301/2014) ska avse behörighet enligt den med stöd av landskapsförordningen (1995:103) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård tillämpliga 2 § 2 mom. i förordningen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (FFS 804/1992), nedan *behörighetsförordningen*, och

med avvikelse från samma moment i barnskyddslagen kan den ledande tjänstemannen förordna även en tjänsteman som inte har behörighet som socialarbetare enligt 2 § 1 mom. i behörighetsförordningen att fatta beslut under förutsättning att tjänstemannen har behörighet enligt 4 § i samma förordning.

5) Hänvisningen i 13 b § i barnskyddslagen till lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (FFS 817/2015) ska i landskapet avse behörighet som socialarbetare enligt 2 § 1 mom. i behörighetsförordningen.

12) Hänvisningen i 25 c § 3 mom. i barnskyddslagen till 26 och 27 §§ i barnskyddslagen avser inledande av ett barnskyddsärende och en klientrelation enligt 4j § i denna lag.

13) Hänvisningen i 25 d § 1 mom. i barnskyddslagen till 26 § i barnskyddslagen avser utredning av behovet av barnskydd enligt 4k § i denna lag.

14) Med avvikelse från 27 a § i barnskyddslagen ska Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet minst en gång per kalenderår begära de uppgifter som är nödvändiga för uppföljningen och övervakningen av de tidsfrister som föreskrivs i 4j § 2 mom. och 4k § 2 mom. i denna lag.

15) Med avvikelse från 30 § 1 mom. i barnskyddslagen behöver en klientplan inte göras upp om klientrelationen upphör efter utredningen av behovet av barnskydd enligt 4k § i denna lag eller om det är fråga om tillfällig rådgivning och vägledning.

23) Hänvisningarna i 60 § i barnskyddslagen till yrkesutbildade personer inom socialvården vilka avses i 3 § i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården och till de villkor som anges i 46a § 3 mom. i socialvårdslagen (FFS 1301/2014) ska i landskapet avse yrkesutbildad personal inom socialvården enligt den i 4 punkten angivna behörighetsförordningen och behörighet enligt 4 § i samma förordning.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2017.

Mariehamn den 14 juni 2017

KATRIN SJÖGREN
lantråd

Wille Valve
föredragande minister